

Gelege gelangte in die Sammlung des Verfassers. (Masse dieser Eier im ung. Text.) Am 23. September 1910 konnte er auf dem grossen Teiche bei Mezőmadaras 3 junge Ruderenten beobachten, von denen anzunehmen ist, dass sie dort erbrütet wurden. Im August 1912 war alles Suchen auf diesem Teiche nach Ruderenten vergeblich. Am 29. April 1914 bemerkte er auf einer überschwämmten Wiese bei Héderfa im Komitate Kis-Küküllő 5 Ruderenten (3 ♂♂, 2 ♀♀) und am 10. April 1925 2 Stück in Gesellschaft von Moorenten

wieder bei Mikefalva. Letztere verschwanden nach einigen Tagen, da das Wasser abgelaufen war. Verfasser schliesst aus diesen Beobachtungen, dass die Ruderente nach Angaben der Literatur vor mehr als 50 Jahren die Mezőséger Teiche häufiger besucht haben muss. Heute hat sich ihre Zahl in Siebenbürgen mit dem rapiden Fortschritt der Kultur sehr vermindert und man kann bloss während des Frühjarszuges stellenweise kleinere Gesellschaften beobachten. Ihr derzeitiges Brüten dort ist vorläufig fraglich.

OOLOGIA

Írta: RADEZKY DEZSŐ, Székesfehérvár

AZ ARCHEOLOGUSNAK a föld mélyéből verejtékes munkával előszedett tárgyai, vagy a petrografus felderített kőzetsorozata épp oly jelentékeny szerepet játszik a haladás szempontjából, mint a botanikus gyűjteménye, vagy éppen az ornithologus és oologus fáradságos munkaproduktuma. Az említett tudományágak között csupán minőségi különbség van, egyébként súlyuk, jelentőségük úgyszólván azonos. Éppen ezért a tárgykörükben különböző kutatók működését egyforma mértékkel kell mérnünk. Az igazi oologust — aki nem egyszer élete veszélyeztetésével szerzi meg kiálló szirtekről, égbenyúló fáról, vagy süppedékes mocsárból kollektiója értékes darabjait — ugyanaz a megbecsülés illeti, mint a többi gyűjtő szakok művelőit.

Nézzük most már közelebbről: miben áll az oologia; lássuk: hogy fogja fel egy igazi oologus a feladatát.

Az oologia az ornithologia egy specializált része, önállósult ága, mely a madártojás egybegyűjtésével, késő korok számára való megőrzésével, elméleti vizsgálatával és tudományos feldolgozásával foglalkozók studiuma. Amíg külföldön már hatalmas lendülettel halad az oologia a fejlődés útján, addig nálunk aránylag frissebb hajtása a madártudománynak.

Aki oologiával tudományosan foglalkozni kíván, nagy és nehéz feladatok előtt áll; mert ha a szükséges kvalitások akár az oologusból, akár a gyűjteményéből hiányzanak, úgy gyűjteménye a tudomány szempontjából értékelés alá nem eshetik.

Az oologusnak künn a terepen otthon kell lennie. A madarat repüléséről, hangjáról, fészkeről, tojásáról egyaránt meg kell ismernie. Ismernie kell továbbá a madár sajátos életviszonyait, biológiáját. Könyvoologus és ornithologus nem létezik! A könyv csak időleges útbaigazító lehet. Az igazi oologus mindig a védelem és kímélet szempontjainak figyelembevételével, kizárólag a tudomány és nem a piac részére gyűjt.

Az oologus teljes fészekaljokat gyűjt: vagyis minden fajból annyit, amennyit az illető species tojik. Fajonként egy-két fészekaljjal megelégszik, csupán az egyes fajok aberráló tojásaiból kíván kisebb sorozatokat. Olyan tojásokat,

Vörösgémfészkek: 6 és 1 tojással. 1929 V. 12.
Purpurreiherester mit 6 und mit 1 Ei. 1929 12. V.

Szarkafészkek a nádban. 1929 V. 5.
Elsternest im Rohr. 1929 5. V.

Fiatall vörösgém a fészkekben. 1929 VII. 7.
Junger Purpurreiher im Nest. 1929 7. VII.

*Dr. Szlávy Kornél fölvételei, Mohácssziget, Riha=tó.
Aufnahmen von Dr. Kornel. v. Szlávy, Insel Mohács, Riha=See.*

melyek túlkotlottak, nem emel ki. Csonka fészekaljhoz nem nyúl. Lehetőségig maga kutat, vagyis szigorúan autentikus gyűjtő, mert csak így lesz kollekcója megbízható, csak így lehetséges az, hogy a kérdéses madárfaj életére és fészkelésére vonatkozó pontos adatokat rögzítse. Minden gyűjteményébe elhelyezett fészekaljnak megírja történetét: hely- és dátumjelzését, elrejtési módját, a fészek anyagát stb. A tojásokat egyetlen lyukon praeparálja és a belső hárttyát vízzel hófehérre mossa. A tojáscseréket nem ambicionálja, mert az így szerzett anyagot csak időlegesen tarthatja meg s éppen a fenti okokból tojást nem ad-vesz. Csak az ilyen körülményekkel rendelkező gyűjtemény válik a tudós kezében kinccsé.

Hazai oologusokra szüksége van a madártudományunknak, hacsak nem akarjuk külföldiekkel megiratni a magyar oológiát, mint ahogy ezt megtették annakidején az idegen krónikások a hazai történetek feljegyzésével.

Súlyos kárt okoznak a kapzsi »tojásrablók«, akik fazékkal a kézben járnak a telepes fészkelő területeket (pl. a velencei sirálytelepen), úgyhogy több százra rúg a tésztagyárakban értékesített tojások száma. De számolnunk kell a kultúra túlkapásaival is. Hassunk oda, hogy törvényeinknek teljes szigorral érvényt szerezzünk, ha ezt sikerül keresztül vinnünk s ha módunkban lesz rezervátumokat felmutatni, akkor a madárvilág megerősödik s akkor azután nem éri gáncs azt a két-három igazi, önzetlen, a tudományért dolgozó oologust, akiket becsülnünk és fárasztó munkájukban támogatnunk kell, hogy a magyar madártudományunk pótolhatatlan és alapvető szolgálatot tehessenek.

OOLOGIE

Von DESIDERIUS RADEZKY, Székesfehérvár

VERFASSER tritt in diesem Artikel für die Berechtigung des Eiersammelns für wissenschaftliche Zwecke ein und weist auf die Bedeutung derartiger Sammlungen für die vaterländische Ornithologie hin.

SÜRGŐS TENNIVALÓK HAZÁNK MADÁRTANI FELKUTATÁSA ÉRDEKÉBEN

Írta: Dr. NAGY JENŐ, Debrecen

HA SZÁMBA vesszük a multak eredményeit, a jelen munkáját és a jövő kilátásait, szomorúan kell megállapítanunk, hogy a madártani kutatásoknak nálunk minden időben igen mostoha sorsuk volt. Csak Petényi tragikus életét említem, amely hű képe a magyar madártan szegényes szárnypróbálgatásainak. Igaz, hogy a Herman Ottó által életrekeltett Magyar Ornithologiai Központ megszületése óta javultak a viszonyok s az egész világ elismeréssel adózik a magyar madártan munkájának, de azért mi, akik jobban belátunk a dolgok mélyébe, szomorúan látjuk, hogy most is csak nagyon szegényesen haladunk előre, s hogy sok a kívánni és tennivaló, s hogy mennyire hiányzik a kellő anyagi és erkölcsi támogatás. Pedig főuraink a vadászat gyakorlása révén épp ehhez a tudományhoz állottak és állanak mindenkor legközelebb. Egyik-másik szeretettel is foglalkozik vele, azonban, sajnos, Semsey Andor-ja még sem akadt a madártannak. A magyar madártannak Petényi óta nagyon sok lelkes művelője